

Vec C-262/21 PPU

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

23. apríl 2021

Vnútroštátny súd:

Korkein oikeus (Najvyšší súd, Fínsko)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

23. apríl 2021

Navrhovateľ v konaní o opravnom prostriedku:

A

Odporkyňa v konaní o opravnom prostriedku:

B

PRACOVNÝ DOKUMENT

K O R K E I N O I K E U S [NAJVYŠŠÍ SÚD]
[omissis] 1 (15)

ROZHODNUTIE

[omissis]

Dátum: 23. apríl 2021

Číslo 615

NAVRHOVATEĽ V KONANÍ O OPRAVNOM PROSTRIEDKU: A

ODPORKYŇA V KONANÍ O OPRAVNOM PROSTRIEDKU: B

SPOROVÉ KONANIE: Návrat dieťaťa podľa Haagskeho dohovoru

Návrh na začatie prejudiciálneho konania na Súdnom dvore Európskej únie

NÁVRH NA UPLATNENIE NALIEHAVÉHO KONANIA

Korkein oikeus (Najvyšší súd, Fínsko) navrhuje, aby bol tento návrh na začatie prejudiciálneho konania prejednaný v naliehavom prejudiciálnom konaní podľa článku 107 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Okolnosti odôvodňujúce uplatnenie naliehavého konania sú podrobne uvedené v sprievodnom liste.

ROZHODNUTIE KORKEIN OIKEUS (NAJVYŠŠÍ SÚD, FÍNSKO)

Predmet sporu

- 1 Táto vec sa týka žiadosti podanej na základe Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, uzatvoreného v Haagu 25. októbra 1980 (Zbierka zmlúv Organizácie Spojených národov, zv. 1343, č. 22514, ďalej len „Haagsky dohovor z roku 1980“), na účely návratu do Švédska dieťaťa, ktoré bolo premiestnené do Fínska. V prejednávanej veci vzniká otázka, či sa premiestnenie alebo zadržiavanie dieťaťa môže považovať za neoprávnené, ak jeden z rodičov bez súhlasu druhého rodiča premiestnil dieťa zo štátu jeho obvyklého pobytu do iného členského štátu Únie po tom, čo príslušný imigračný orgán štátu obvyklého pobytu konštatoval, že žiadosti o azyl týkajúce sa dieťaťa a rodiča majú byť posúdené v tomto inom členskom štáte. Riešenie veci si vyžaduje súbežné zohľadnenie dvoch rôznych systémov založených na spolupráci a dôvere medzi členskými štátmi Únie. Nastoluje otázky výkladu nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len „nariadenie Brusel IIa“), ako aj nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 z 26. júna 2013, ktorým sa stanovujú kritériá a mechanizmy na určenie členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu podanej

štátnym príslušníkom tretej krajiny alebo osobou bez štátnej príslušnosti v jednom z členských štátov (ďalej len „nariadenie Dublin III“).

Relevantné skutkové okolnosti

Okolnosti predchádzajúce sporu

- 2 Dvaja iránski štátni príslušníci, A (ďalej len „otec“) a B (ďalej len „matka“), bývali najprv od roku 2016 vo Fínsku a neskôr od mája 2019 vo Švédsku. Matke bolo na základe povolenia na pobyt udeleného otcovi ako zamestnancovi udelené povolenie na pobyt z dôvodu rodinných väzieb vo Fínsku na obdobie od 28. decembra 2017 do 27. decembra 2021 a vo Švédsku od 11. marca 2019 do 16. septembra 2020.
- 3 Spoločné dieťa účastníkov konania, C (ďalej len „dieťa“), sa narodilo 5. septembra 2019 vo Švédsku. Dieťa malo obvyklý pobyt vo Švédsku a opatrovnícke právo k dieťaťu vykonávajú spoločne obaja jeho rodičia. Rozhodnutím švédskych orgánov z 11. novembra 2019 (potvrdeným rozsudkom správneho súdu zo 17. januára 2020) bolo dieťa prevzaté do starostlivosti príslušných orgánov a umiestnené spolu s matkou do domova sociálnych služieb.
- 4 Dňa 21. novembra 2019 otec dieťaťa požiadal o povolenie na pobyt dieťaťa vo Švédsku z dôvodu rodinnej väzby medzi otcom a dieťaťom. Dňa 4. decembra 2019 matka požiadala o povolenie na pobyt dieťaťa vo Švédsku.
- 5 Dňa 7. augusta 2020 matka podala žiadosť o azyl vo Švédsku pre seba a dieťa, ktorú odôvodnila domácim násilím, ktorému bola vystavená zo strany otca dieťaťa, a hrozbami násilia v mene cti v súvislosti s rodinou otca v Iráne. Rozhodnutiami z 27. októbra 2020 príslušný švédsky imigračný orgán (Migrationsverket) zamietol žiadosti matky a dieťaťa o azyl ako neprípustné, zastavil konanie o žiadosti otca o povolenie na pobyt dieťaťa na základe rodinnej väzby a okamžite vykonateľnými rozhodnutiami odovzdal matku a dieťa do Fínska na základe článku 29 ods. 1 nariadenia Dublin III. Dňa 27. augusta 2020 Fínsko potvrdilo, že podľa článku 12 ods. 3 nariadenia Dublin III je zodpovedné za posúdenie žiadosti matky a dieťaťa o azyl. Matka a dieťa boli odovzdané do Fínska 24. novembra 2020. Dňa 11. januára 2021 matka požiadala Fínsko o azyl pre seba a dieťa. Dňa 26. marca 2021 Maahanmuuttovirasto (Národný imigračný úrad) odňal matke povolenie na pobyt, ktoré jej bolo predtým udelené vo Fínsku. Žiadosť o azyl je v procese posudzovania.
- 6 Dňa 7. decembra 2020 otec podal žalobu proti rozhodnutiu príslušného švédskeho imigračného orgánu z 27. októbra 2020 vo veci povolenia na pobyt z dôvodu rodinnej väzby, ako aj odovzdania dieťaťa do Fínska. Rozsudkom z 21. decembra 2020 správny súd rozhodujúci o tejto žalobe (Migrationsdomstolen – správny súd rozhodujúci vo veciach imigrácie) zrušil rozhodnutia príslušného imigračného orgánu a vrátil vec tomuto orgánu na nové rozhodnutie z dôvodu, že otec dieťaťa nebol v priebehu konania vypočutý. Rozhodnutím z 29. decembra 2020 príslušný švédsky imigračný orgán po tom, čo dieťa opustilo územie Švédska, zastavil

prebiehajúce konania vo veciach týkajúcich sa dieťaťa, vrátane žiadosti o azyl, ktorú v súvislosti s dieťaťom podala matka. Dňa 19. januára 2021 bola na správny súd podaná žaloba proti tomuto rozhodnutiu. Rozsudkom zo 6. apríla 2021 správny súd zamietol návrhy smerujúce najmä k prijatiu rozhodnutia o nariadení vydania povolenia na pobyt dieťaťa z dôvodu rodinnej väzby a návratu dieťaťa do Švédska na základe nariadenia Dublin III.

- 7 Dňa 5. januára 2021 otec dieťaťa opätovne požiadal príslušný švédsky imigračný orgán o vydanie povolenia na pobyt na základe rodinnej väzby. Táto žiadosť je v procese posudzovania.
- 8 Vo Švédsku súbežne prebieha konanie medzi účastníkmi konania vo veci opatrovníckeho práva k dieťaťu. Švédsky prvostupňový súd [Västmanlands tingsrätt (Súd prvého stupňa Västmanland, Švédsko)] uznesením o nariadení predbežného opatrenia vydaným v novembri 2020 zachoval spoločné opatrovnícke právo oboch rodičov dieťaťa. Matka dieťaťa spochybňuje právomoc tohto súdu konať vo veci po odovzdaní dieťaťa do Fínska. Aktuálne prebieha skúmanie vo veci.
- 9 Dňa 21. decembra 2020 otec dieťaťa podal na Helsingin hovioikeus (Odvolací súd Helsinki, Fínsko) odvolanie, ktorým sa domáhal prijatia rozhodnutia o nariadení okamžitého návratu spoločného dieťaťa účastníkov konania do štátu jeho pobytu, teda do Švédska. Matka v prvom rade navrhla vyhlásiť odvolanie za neprípustné, resp. subsidiárne navrhla zamietnuť odvolanie.
- 10 Príslušný švédsky imigračný orgán vo vyjadrení z 26. januára 2021, ktoré zaslal Helsingin hovioikeus (Odvolací súd Helsinki), konštatoval, že matka ani dieťa nemajú platné povolenie na pobyt vo Švédsku ani právo na vstup alebo pobyt vo Švédsku.

Rozhodnutie Helsingin hovioikeus (Odvolací súd Helsinki) z 25. februára 2021

- 11 Helsingin hovioikeus (Odvolací súd Helsinki) zamietol návrh týkajúci sa návratu dieťaťa. Podľa tohto súdu v prejednávanej veci nemožno konštatovať, že matka neoprávnene premiestnila dieťa z krajiny jeho pobytu. Matka dieťaťa v čase, keď žila vo Švédsku, výslovne požiadala o azyl vo Švédsku pre seba a pre dieťa. Matka podala návrh na zverenie dieťaťa do výlučnej osobnej starostlivosti dňa 2. septembra 2020, pričom k tomuto dátumu jej príslušný švédsky imigračný orgán už oznámil, že za posúdenie jej žiadosti o azyl a žiadosti dieťaťa o azyl je zodpovedné Fínsko. Z toho vyplýva, že matka nemala v úmysle zmeniť miesto pobytu dieťaťa spôsobom, ktorý by mal vplyv na medzinárodnú právomoc v konaniach vo veci opatrovníckeho práva.
- 12 Podľa Helsingin hovioikeus (Odvolací súd Helsinki) nemožno ani konštatovať, že zadržiavanie dieťaťa je neoprávnené, aj keď švédsky správny súd následne zrušil rozhodnutie príslušného švédskeho imigračného orgánu a vrátil vec tomuto orgánu na nové rozhodnutie a otec dieťaťa nedal súhlas na pobyt dieťaťa vo Fínsku. Hovioikeus sa domnieval, že matka mohla legitímne vychádzať

z informácií, ktoré jej poskytol príslušný švédsky imigračný orgán, pokiaľ ide o okamžitú vykonateľnosť rozhodnutia, obmedzenia vstupu dieťaťa na územie a posúdenie žiadosti dieťaťa o azyl vo Fínsku. Nemožno ani vyvodiť záver, že matka zneužila právnu úpravu v oblasti azylu.

Opravný prostriedok podaný na Korkein oikeus (Najvyšší súd)

- 13 Otec dieťaťa vo svojom opravnom prostriedku navrhuje, aby súd vydal rozhodnutie o nariadení okamžitého návratu spoločného dieťaťa účastníkov konania do štátu jeho pobytu, teda do Švédska.
- 14 Matka vo svojom vyjadrení k opravnému prostriedku navrhla zamietnuť opravný prostriedok.

Právne normy

Návrat dieťaťa

Haagsky dohovor z roku 1980

- 15 Článok 1 Haagskeho dohovoru z roku 1980 znie takto:

„Cieľom tohto dohovoru je

  - a) zabezpečiť okamžitý návrat detí, ktoré boli neoprávnene premiestnené do niektorého zmluvného štátu alebo sú v ňom zadržované, ...“
- 16 Článok 3 uvedeného Dohovoru stanovuje:

„Premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak

  - a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba buď spoločne, alebo samostatne podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a
  - b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo buď spoločne, alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu či zadržaniu“.
- 17 Článok 13 Dohovoru znie takto:

„... justičný alebo správny orgán dožiadaného štátu nemusí nariadiť návrat dieťaťa, ak osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, ktorá nesúhlasí s jeho vrátením, preukáže, že:

...

b) existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak privedol do neznesiteľnej situácie. ...“

18 Článok 20 Dohovoru stanovuje:

„Návrat dieťaťa podľa článku 12 možno odmietnuť, ak by to nepripúšťali základné princípy ochrany ľudských práv a základných slobôd dožiadaného štátu“.

Právo Únie

19 Odôvodnenie 17 nariadenia Brusel IIa znie takto:

„V prípadoch neoprávneného premiestnenia alebo zadržovania dieťaťa sa má bez odkladu dosiahnuť návrat dieťaťa, a na tento účel by sa mal naďalej uplatňovať Haagsky dohovor z 25. októbra 1980, doplnený ustanoveniami tohto nariadenia, najmä jeho článkom 11. ...“

20 Odôvodnenie 33 tohto nariadenia stanovuje:

„Toto nariadenie uznáva základné práva a dodržiava zásady Charty základných práv Európskej únie. Predovšetkým sa snaží zabezpečiť rešpektovanie základných práv dieťaťa, ako je ustanovené v článku 24 Charty základných práv Európskej únie“.

21 Článok 2 ods. 11 tohto nariadenia stanovuje, že premiestnenie alebo zadržovanie dieťaťa je neoprávnené, ak

„a) je porušením opatrovníckeho práva nadobudnutého rozsudkom, zo zákona alebo dohodou, ktorá má právne účinky, podľa práva členského štátu, v ktorom malo dieťa obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním; a

b) za predpokladu, že v čase premiestnenia alebo zadržania sa toto opatrovnícke právo aj skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa bolo takto vykonávalo, ak by nedošlo k premiestneniu alebo zadržaniu. Opatrovnícke právo sa považuje za vykonávané spoločne, ak na základe rozsudku alebo zo zákona jeden nositeľ rodičovských práv a povinností nemôže rozhodnúť o mieste pobytu dieťaťa bez súhlasu druhého nositeľa rodičovských práv a povinností“.

22 Článok 11 ods. 4 uvedeného nariadenia stanovuje, že:

„Súd nemôže odmietnuť návrat dieťaťa podľa článku 13 písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak sa preukáže, že sa vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate“.

23 Článok 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv Európskej únie stanovuje:

„Pri všetkých opatreniach prijatých orgánmi verejnej moci alebo súkromnými inštitúciami, ktoré sa týkajú detí, sa musia v prvom rade brať do úvahy najlepšie záujmy dieťaťa.“

Každé dieťa má právo na pravidelné udržiavanie osobných vzťahov a priamych stykov s obidvoma svojimi rodičmi, ak to nie je v rozpore s jeho záujmom.“

Vnútroštátne právo

- 24 Návrat dieťaťa upravuje laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) [zákon o opatrovníctve dieťaťa a o práve styku]. Ustanovenia tohto zákona zodpovedajú ustanoveniam Haagskeho dohovoru z roku 1980.
- 25 Podľa § 30 zákona o opatrovníctve dieťaťa a o práve styku v znení zákona 186/1994 sa nariadi okamžitý návrat dieťaťa nachádzajúceho sa vo Fínsku, ktoré bolo neoprávnene premiestnené zo štátu jeho obvyklého pobytu alebo ktoré je neoprávnene zadržované, ak malo dieťa bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním obvyklý pobyt v štáte, ktorý je zmluvnou stranou Haagskeho dohovoru z 25. októbra 1980 o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (Haagsky dohovor).
- 26 Podľa § 32 ods. 1 zákona o opatrovníctve dieťaťa a o práve styku v znení zákona 186/1994 premiestnenie alebo zadržanie dieťaťa sa považuje za neoprávnené, ak:
- a) je porušením opatrovníckeho práva, ktoré nadobudla osoba, inštitúcia alebo iná právnická osoba, buď spoločne alebo samostatne, podľa právneho poriadku štátu, na ktorého území malo dieťa svoj obvyklý pobyt bezprostredne pred premiestnením alebo zadržaním, a
  - b) v čase jeho premiestnenia alebo zadržania sa toto právo aj skutočne vykonávalo, buď spoločne alebo samostatne, alebo by sa takto vykonávalo, keby nedošlo k premiestneniu či zadržaniu.
- 27 § 34 zákona o opatrovníctve dieťaťa a o práve styku v znení zákona 186/1994 upravuje dôvody odmietnutia. Podľa tohto ustanovenia sa žiadosť o návrat dieťaťa môže zamietnuť

...

2. ak existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie, ...

Ak malo dieťa bezprostredne pred svojím premiestnením alebo zadržaním obvyklý pobyt v členskom štáte uvedenom v článku 2 bode 3 nariadenia Brusel IIa, ustanovenia článku 11 ods. 4 uvedeného nariadenia sa uplatnia aj na zamietnutie žiadosti o návrat dieťaťa na základe ustanovení odseku 1 bodu 2 vyššie.

Odobzdanie žiadateľa o azyl do zodpovedného členského štátu

Právo Únie

28 Článok 12 ods. 3 nariadenia Dublin III (č. 604/2013) znie takto:

„...“

3. Ak je žiadateľ držiteľom viac než jedného platného povolenia na pobyt alebo víza vydaného rôznymi členskými štátmi, zodpovednosť za posúdenie žiadosti o medzinárodnú ochranu prevezmú členské štáty v tomto poradí:

a) členský štát, ktorý vydal povolenie na pobyt, ktoré udeľuje právo na najdlhšiu dobu pobytu...“

29 Článok 29 uvedeného nariadenia v súvislosti s odovzdaniami stanovuje:

„1. Odovzdanie žiadateľa alebo inej osoby uvedenej v článku 18 ods. 1 písm. c) alebo d) zo žiadajúceho členského štátu do zodpovedného členského štátu sa uskutoční v súlade s vnútroštátnym právom žiadajúceho členského štátu, po porade medzi dotknutými členskými štátmi, akonáhle to je prakticky možné a najneskôr do šiestich mesiacov od akceptovania dožiadania iným členským štátom o prevzatie alebo prijatie späť dotknutej osoby alebo konečného rozhodnutia o odvolaní alebo preskúmaní, ak majú v súlade s článkom 27 ods. 3 odkladný účinok. ...“

Vnútroštátna judikatúra

30 Konajúci súd v minulosti nikdy nerozhodoval o veci týkajúcej sa návratu dieťaťa, v ktorej by bolo potrebné posúdiť, či má rozhodnutie o postúpení posúdenia žiadosti o azyl, prijaté na základe nariadenia Dublin III v inom členskom štáte, za následok, že premiestnenie dieťaťa z tohto členského štátu alebo jeho zadržiavanie sa nemá považovať za neoprávnené z hľadiska Haagskeho dohovoru z roku 1980 alebo nariadenia Brusel IIa.

31 Konajúci súd sa vo svojom zásadnom rozhodnutí KKO 2016:65 zaoberal vecou, v ktorej otec dieťaťa, ktoré mali rodičia v spoločnej starostlivosti, neoprávnene premiestnil toto dieťa do Fínska. Otcovi a dieťaťu bol následne vo Fínsku udelený azyl a priznané postavenie utečenca. Matka dieťaťa požiadala o návrat dieťaťa do štátu jeho pobytu, Bieloruska, na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980. Tento súd sa domnieval, že azyl udelený dieťaťu nie je sám osebe dôvodom na neuplatnenie povinnosti návratu podľa Haagskeho dohovoru, keďže návrat sa musí posudzovať na základe dôvodov odmietnutia vyplývajúcich z Haagskeho dohovoru s prihliadnutím na záujem dieťaťa. V súvislosti s návratom neexistovala nijaká prekážka.

32 Zo zásadného rozhodnutia Korkein hallinto-oikeus (Najvyšší správny súd, Fínsko) KHO 2016:168 vyplýva, že vnútroštátne orgány zamietli žiadosť o obnovu

povolenia na pobyt dieťaťa na základe rodinnej väzby, ktorú podal otec. Podľa tohto rozhodnutia sa povolenie na pobyt týka možnosti dieťaťa bývať vo Fínsku. Miesto alebo krajinu pobytu dieťaťa nestanovuje povolenie na pobyt, keďže jeho určenie spadá do rozhodovacej právomoci osôb, ktoré majú opatrovnícke právo k dieťaťu, v súlade s ustanoveniami zákona o opatrovníctve dieťaťa a o práve styku. Vnútroštátne súdy, ktoré preskúmali otázku opatrovníctva a pobytu dieťaťa, konštatovali, že dieťa je zverené do spoločnej osobnej starostlivosti oboch rodičov a žije so svojím otcom. Po tom, čo matka bez povolenia premiestnila dieťa z Fínska do Ruska, ruský súd poverený preskúmaním otázky návratu dieťaťa nariadil na základe Haagskeho dohovoru z roku 1980 návrat dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu, teda do Fínska.

- 33 Vo vyššie uvedených rozhodnutiach sa neuplatnilo nariadenie Brusel IIa ani nariadenie Dublin III. V rozhodnutí KKO 2016:65 sa rozhodnutiu o azyle dieťaťa neprikladal v rámci posúdenia otázky návratu uvedeného dieťaťa zásadný význam. V rozhodnutí KHO 2016:168 sa otázka povolenia na pobyt posudzovala oddelene od otázok týkajúcich sa miesta pobytu a návratu dieťaťa.

O potrebe predloženia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 34 Konajúci súd musí rozhodnúť o otázke návratu dieťaťa, ako je uvedená v bode 1 vyššie. Bezprostredne pred údajným neoprávneným premiestnením bolo štátom pobytu dieťaťa Švédsko. Matka pred konajúcim súdom tvrdí, že Fínsko sa stalo štátom pobytu dieťaťa najneskôr v okamihu, keď príslušný švédsky imigračný orgán oznámil, že uvedené dieťa nemá právo na vstup do Švédska ani právo na pobyt vo Švédsku, a teda jeho žiadosť o azyl sa stala bezpredmetná. Konajúci súd konštatuje, že otázkou, ktorú musí v tejto veci vyriešiť, nie je otázka zmeny miesta pobytu z hľadiska obvyklého pobytu, častokrát riešená v judikatúre. Musí vyriešiť viacero otázok, ktoré závisia od výkladu nariadenia Brusel IIa, v prípade, keď premiestnenie dieťaťa zo štátu jeho pobytu, Švédska, je dôsledkom rozhodnutia o postúpení zodpovednosti za posúdenie žiadosti o azyl vydaného na základe nariadenia Dublin III. Pokiaľ je konajúcemu súdu známe, Súdny dvor vo svojej judikatúre ešte nikdy nerozhodol o takýchto otázkach výkladu.
- 35 V prejednávanej veci vzniká v prvom rade otázka, či ide o neoprávnené premiestnenie dieťaťa v zmysle článku 2 bodu 11 nariadenia Brusel IIa a článku 3 Haagskeho dohovoru z roku 1980. Odchod matky a dieťaťa zo Švédska a ich príchod do Fínska bol spôsobený žiadosťou, ktorú predložil príslušný švédsky imigračný orgán, a jeho rozhodnutím o určení členského štátu zodpovedného za posúdenie žiadosti o azyl na základe článku 12 ods. 3 písm. a) a článku 18 ods. 1 a článku 29 ods. 1 nariadenia Dublin III, ako aj vyhovením tejto žiadosti príslušným fínskym imigračným orgánom. Rozhodnutie príslušného švédskeho imigračného orgánu (z 27. októbra 2020) o postúpení posúdenia prípadu znamenalo, že žiadosť o azyl týkajúca sa dieťaťa, ktorú podala matka vo Švédsku, sa stala bezpredmetnou, a obsahovalo rozhodnutia o zastavení konania o žiadostiach o povolenie na pobyt z dôvodu rodinných väzieb, ktoré v súvislosti s dieťaťom podali otec a matka každý samostatne. Rozhodnutie príslušného

švédskeho imigračného orgánu bolo okamžite vykonateľné, a preto matka ani dieťa už nemali právo na pobyt vo Švédsku. Keďže je jasné a nesporné, že matka mala vo Fínsku právo na pobyt dlhšie ako vo Švédsku, ak sa vec posúdi z hľadiska mechanizmu nariadenia Dublin III, matka konala správne. Z tohto pohľadu vo veci nedošlo k nijakému neoprávnenému premiestneniu dieťaťa v zmysle článku 3 Haagskeho dohovoru z roku 1980 a článku 2 bodu 11 nariadenia Brusel IIa.

- 36 Otec dieťaťa sa však domnieva, že matka v prejednávanej veci využila azylové konanie na iné účely, než na aké bolo koncipované, a nepožiadala otca o súhlas s premiestnením dieťaťa zo Švédska do Fínska. Ak sa táto vec posúdi z hľadiska pravidiel a ustanovení Haagskeho dohovoru z roku 1980 a nariadenia Brusel IIa týkajúcich sa únosu dieťaťa, dieťa, ktoré bolo v spoločnej starostlivosti oboch rodičov, bolo zo štátu svojho pobytu, teda zo Švédska, premiestnené neoprávnené.
- 37 Za predpokladu, že nešlo o neoprávnené premiestnenie dieťaťa, ako sa uvádza v bode 35 vyššie, je v druhom rade potrebné posúdiť, či dochádza k neoprávnenému zadržiavaniu dieťaťa v zmysle článku 3 Haagskeho dohovoru z roku 1980 a článku 2 bodu 11 nariadenia Brusel IIa, ak švédsky správny súd následne zrušil (21. decembra 2020) rozhodnutie príslušného švédskeho imigračného orgánu o postúpení posúdenia žiadostí o azyl dieťaťa do Fínska, o vyhlásení žiadostí o azyl podaných matkou vo Švédsku za bezpredmetné a o zastavení konania o žiadostiach o povolenie na pobyt, ktoré v súvislosti s dieťaťom podali otec a matka vo Švédsku. Z informácií získaných od švédskych orgánov však vyplýva, že v tejto situácii matka a dieťa stále nemajú právo ísť do Švédska ani sa tam zdržiavať. Ak sa bude táto skutočnosť považovať za relevantnú, nepôjde o neoprávnené zadržiavanie dieťaťa.
- 38 Ak sa majú pravidlá a ustanovenia Haagskeho dohovoru z roku 1980 a nariadenia Brusel IIa v spojení s ustanoveniami nariadenia Dublin III, ktoré sa týkajú postúpenia posúdenia žiadostí o azyl, vykladať v tom zmysle, že ide o neoprávnené premiestnenie alebo zadržiavanie dieťaťa, je ešte potrebné preskúmať, či existuje prekážka návratu dieťaťa. Matka sa odvoláva na článok 13 prvý odsek písm. b), ako aj na článok 20 Haagskeho dohovoru z roku 1980 ako na ustanovenia, ktoré v prejednávanej veci bránia návratu dieťaťa.
- 39 Z informácií uvedených v spise vyplýva, že švédske orgány prevzali dieťa do starostlivosti, keď malo približne dva mesiace, a spolu s matkou ho umiestnili do domova sociálnych služieb. Rozhodnutie o prevzatí do starostlivosti bolo platné do novembra 2020. Zo spisu vyplýva, že toto prevzatie do starostlivosti bolo odôvodnené domácim násilím páchaným na matke. Preto je v prejednávanej veci potrebné preskúmať otázku, či tento druh prevzatia do starostlivosti a umiestnenia dieťaťa do domova sociálnych služieb predstavuje prekážku v zmysle článku 13 prvého odseku písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980 z dôvodu, že návrat dieťaťa by ho mohol vzhľadom na domáce násilie páchané na matke vystaviť nebezpečenstvu fyzickej alebo psychickej ujmy alebo ho inak dostať do neznesiteľnej situácie. Význam tejto prekážky však relativizuje skutočnosť, že

švédske orgány prostredníctvom opatrení, ktoré prijali v súvislosti s prevzatím dieťaťa do starostlivosti a jeho umiestnením do domova sociálnych služieb, už predtým vykonali primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa v zmysle článku 11 ods. 4 nariadenia Brusel IIa. V prejednávanej veci nie je nijaký dôvod domnievať sa, že po návrate do Švédska nebude možné využiť takéto opatrenia.

- 40 Otázka dôvodu odmietnutia v súvislosti s domácim násilím bola zahrnutá do tohto návrhu na začatie prejudiciálneho konania, lebo je súčasťou posúdenia týkajúceho sa návratu dieťaťa, hoci konajúci súd nemá osobitné pochybnosti, pokiaľ ide o prahovú hodnotu na uplatnenie dôvodu odmietnutia založeného na existencii vážneho nebezpečenstva, ani pokiaľ ide o schopnosť Švédska prijať primerané opatrenia na zabezpečenie ochrany dieťaťa.
- 41 Treba ešte posúdiť otázku prekážok návratu dieťaťa položením si otázky, či môže ísť o neznesiteľnú situáciu v zmysle článku 13 prvého odseku písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980, ak dieťa, ktorého návrat sa nariaďuje, alebo matka, ktorá sa oň primárne starala, nemajú platné povolenie na pobyt ani právo na vstup do krajiny, do ktorej sa požaduje návrat dieťaťa. V čase, keď dojča, ktoré má dnes približne rok a pol, bývalo vo Švédsku, starala sa oň primárne matka a tá sa oň starala aj naďalej v domove sociálnych služieb, do ktorého bolo umiestnené po prevzatí do starostlivosti vo veku približne dvoch mesiacov. Skutočnosť, že dieťa má z dôvodu rodinnej väzby právo získať povolenie na pobyt vo Švédsku na základe povolenia na pobyt svojho otca, nemá nutne rozhodujúci význam v rámci posúdenia neznesiteľnej povahy situácie.
- 42 Ak sa má článok 13 prvý odsek písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980 za týchto okolností vykladať v tom zmysle, že dieťa by sa v dôsledku návratu do Švédska ocitlo v neznesiteľnej situácii, v prejednávanej veci je ešte potrebné posúdiť, čo treba chápať pod primeranými opatreniami na zabezpečenie ochrany dieťaťa po jeho návrate v zmysle článku 11 ods. 4 nariadenia Brusel IIa. Môže sa s prihliadnutím na najlepšie záujmy dieťaťa pojem primerané opatrenia vykladať v tom zmysle, že členské štáty majú pozitívnu povinnosť zaručiť nielen dieťaťu, ale aj matke právo na vstup do krajiny a právo zdržiavať sa v nej s cieľom zabezpečiť osobnú starostlivosť o dieťa až do skončenia súdnych konaní vo veci starostlivosti o dieťa, práva styku a pobytu, ktoré v súčasnosti prebiehajú v predmetnom členskom štáte[?] Pokiaľ ide o mechanizmus nariadenia Brusel IIa, takisto nie je jasné, či v prípade návratu dieťaťa má členský štát, ktorý dieťa odovzdáva, na základe zásady vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi predpokladať, že členský štát, v ktorom má dieťa pobyt, splní tieto povinnosti, alebo je potrebné požiadať orgány štátu pobytu o konkrétne informácie o skutočne prijatých opatreniach na ochranu záujmov dieťaťa.
- 43 V prípade, že štát, v ktorom má dieťa pobyt, nemá v prípade návratu dieťaťa povinnosť podľa článku 11 ods. 4 nariadenia Brusel IIa prijať vyššie uvedené opatrenia na zabezpečenie ochrany uvedeného dieťaťa po jeho návrate, má sa zásada najlepšieho záujmu dieťaťa vykladať v tom zmysle, že návrat dieťaťa nemožno považovať za zlučiteľný so základnými zásadami ochrany ľudských

práv a základných slobôd, ako to vyžaduje článok 20 Haagskeho dohovoru z roku 1980, a musí sa z tohto dôvodu odmietnuť[?] Túto otázku je potrebné posúdiť z hľadiska článku 24 ods. 2 a 3 Charty základných práv. Pri tejto príležitosti treba posúdiť najlepší záujem dieťaťa ako všeobecnú zásadu, a osobitne význam, ktorý sa v rámci tohto posúdenia pripisuje právu dieťaťa na udržiavanie osobných vzťahov a priameho styku s oboma jeho rodičmi.

- 44 Otázka týkajúca sa dôvodu odmietnutia podľa článku 20 bola zahrnutá do návrhu na začatie prejudiciálneho konania, lebo ide o ustanovenie, na ktoré sa matka odvolávala, konajúci súd však spresňuje, že ani v otázke uplatniteľnosti tohto ustanovenia nemá osobitné pochybnosti.
- 45 Odpovede na vyššie uvedené otázky týkajúce sa výkladu sú nevyhnutné na rozhodnutie sporu vo veci samej, o ktorej rozhoduje konajúci súd.

Prejudiciálne otázky

- 46 Konajúci súd poskytol účastníkom konania možnosť vyjadriť sa k obsahu návrhu na začatie prejudiciálneho konania a následne rozhodol prerušiť konanie vo veci a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky.

1. Má sa článok 2 bod 11 nariadenia Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1347/2000 (ďalej len nariadenie Brusel IIa“), týkajúci sa neoprávneného premiestnenia dieťaťa vykladať v tom zmysle, že tejto kvalifikácii zodpovedá situácia, v ktorej jeden z rodičov bez súhlasu druhého rodiča premiestni dieťa zo štátu, v ktorom má pobyť, do iného členského štátu, ktorý je zodpovedným členským štátom na základe rozhodnutia o odovzdaní prijatého príslušným orgánom podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 604/2013 (ďalej len „nariadenie Dublin III“)?

2. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku: má sa článok 2 bod 11 nariadenia Brusel IIa týkajúci sa neoprávneného zadržovania dieťaťa vykladať v tom zmysle, že tejto kvalifikácii zodpovedá situácia, v ktorej súd štátu, v ktorom má dieťa pobyť, zrušil rozhodnutie príslušného orgánu o postúpení posúdenia prípadu, ale dieťa, ktorého návrat sa nariaduje, už nemá platné povolenie na pobyť v štáte svojho pobytu a nemá ani právo na vstup alebo pobyť v predmetnom štáte?

3. Ak sa vzhľadom na odpoveď na prvú alebo druhú otázku má nariadenie Brusel IIa vykladať v tom zmysle, že ide o neoprávnené premiestnenie alebo zadržovanie dieťaťa a dieťa má byť preto odovzdané do štátu svojho pobytu, má sa článok 13 prvý odsek písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980 vykladať v tom zmysle, že bráni návratu dieťaťa buď

i) z dôvodu, že existuje vážne nebezpečenstvo v zmysle tohto ustanovenia, že v prípade samostatného odovzdania dojčat'a, o ktoré sa osobne starala matka, by ho návrat vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie, alebo

ii) z dôvodu, že dieťa by v štáte svojho pobytu bolo prevzaté do starostlivosti a umiestnené samostatne alebo spolu s matkou do domova sociálnych služieb, čo znamená, že existuje vážne nebezpečenstvo v zmysle tohto ustanovenia, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie, alebo tiež

iii) z dôvodu, že dieťa bez platného povolenia na pobyt by sa ocitlo v neznesiteľnej situácii v zmysle tohto ustanovenia?

4. Ak sa vzhľadom na odpoveď na tretiu otázku môže dôvod odmietnutia podľa článku 13 prvého odseku písm. b) Haagskeho dohovoru z roku 1980 vykladať v tom zmysle, že existuje vážne nebezpečenstvo, že návrat by dieťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie, má sa článok 11 ods. 4 nariadenia Brusel IIa v spojení s pojmom najlepšie záujmy dieťaťa uvedeným v článku 24 Charty základných práv Európskej únie, ako aj v tomto nariadení vykladať v tom zmysle, že v situácii, v ktorej dieťa ani matka nemajú platné povolenie na pobyt v štáte pobytu dieťaťa, a teda nemajú ani právo na vstup a pobyt v tomto štáte, členský štát, v ktorom má dieťa pobyt, je povinný prijať primerané opatrenia na zabezpečenie legálneho pobytu dieťaťa a jeho matky v predmetnom členskom štáte? Ak má štát, v ktorom má dieťa pobyt, takúto povinnosť, má sa zásada vzájomnej dôvery medzi členskými štátmi vykladať v tom zmysle, že štát, ktorý dieťa odovzdáva, môže v súlade s touto zásadou predpokladať, že členský štát, v ktorom má dieťa pobyt, splní tieto povinnosti, alebo sa má vykladať v tom zmysle, že najlepšie záujmy dieťaťa vyžadujú, aby členský štát, ktorý dieťa odovzdáva, získal od orgánov štátu pobytu informácie o konkrétnych opatreniach, ktoré boli alebo budú prijaté na jeho ochranu, aby mohol posúdiť najmä primeranosť týchto opatrení s ohľadom na záujmy dieťaťa?

5. Ak štát, v ktorom má dieťa pobyt, nemá povinnosť prijať primerané opatrenia, uvedenú vo štvrtej otázke, má sa článok 20 Haagskeho dohovoru z roku 1980 s prihliadnutím na článok 24 Charty základných práv v situáciách uvedených v tretej prejudiciálnej otázke v bodoch i) až iii) vykladať v tom zmysle, že bráni návratu dieťaťa, lebo návrat dieťaťa by sa mohol v zmysle tohto ustanovenia považovať za nezlučiteľný so základnými zásadami ochrany ľudských práv a základných slobôd?